

Děkujeme, že si předplácíte Respekt.
Nově vám [nebudeme zobrazovat reklamu.](#)

[Kultura](#) • [Kultura](#)

Nemlčet za zdí

[Kateřina Čopjaková](#)

6. 8. 2016 | aktualizace 6. 8. 2016 13:55

Polská reportérka Lidia Ostałowska se zahraničním tématům nevěnuje. O to víc překvapí, že kniha *Cikán je Cikán* – druhá, která jí u nás po *Akvarelech pro Mengeleho* vyšla – vypráví hlavně o rumunských Romech. Vznikla na konci devadesátých let, kdy se součástí polského koloritu stali žebráci z rumunských romských osad. Vydala se za nimi, aby zjistila, proč je pro ně ulice přitažlivější než život doma. A její postřehy poutají dodnes.

Reportérčina spojka se jmenuje Limalo. Chlapík bodrý a světzanlý; v rumunské osadě má chajdu, ve Varšavě prý vilku. V Polsku kradl, aby své lásce koupil prstýnky, pak skončil ve vězení; a zatímco ona si vzala někoho jiného, on teď pomáhá ostatním. Vodou, radou i střechou nad hlavou. Bere Ostałowskou do zatuchlých světnic, kde se děti dusí v dýmu podomácku vyrobených kamen, podává se v lepším případě jedno jídlo denně a hodně se spí. I díky němu se autorka dostane až do temných jeskyní, kde jsou lidé divocí a pokřivení nedostatkem zaháněným nejsprostší pálenkou. Po mnoha reportážích a dokumentech může znít Limalova motivace, proč se otevřít gádžovské novinářce, zastarale. Stačí si ale vzpomenout na nedávné likvidace romských tábořišť ve Francii či v Británii – a příběhy o hledání domova a nuceném kočování dostávají současné kontury. Stále nechtění, stále vyhánění, stále za zdí. Ať už za tou postavenou kdysi v Matiční, nebo za tou, která se tyčí v hlavách většiny.

Z Rumunska autorka pokračuje do Bulharska, na Slovensko i do Česka a dál. Poctivě zapisuje osudy a názory Romů, vyhýbá se obecným závěrům, aby – jak konstatuje v doslovu – Romy zbavila paušalizací a stereotypů; aby se z „oni“ stali Truli, Aladár, Elisabeta... Přidává tradovaná vyprávění, zvyky, anekdoty a písně, cituje etnografy a kulturní antropology. Cílí na většinu, která neví a obává se, aby je v důsledku vykázala. A nabízí v zásadě jednoduché řešení – dejte jim prostor. A tentokrát nemyslí ten za zdí.

Autorka je spolupracovnicí redakce.

Lidia Ostałowska: *Cikán je Cikán*

Přeložila Lucie Zakopalová, Máj/Dokořán, 174 stran

[Literatura](#)